

OPREA ȘTEFANIA SARINA

**de la
sărăcie
la
extaz**

LEHLIU GARĂ

2024

CUPRINS

Prefață	7
Născută în Lehliu, dar cu mintea-n altă parte	9
Mama, cel mai tare fenomen din '64 încoace	14
La noi acasă s-a cântat mereu	25
Fă-ți coroniță, Sarina, că ești fată deșteaptă!	39
Chirpici, cuie și sârmă	49
Christian Dior și WC în fundu' curții	55
Tac-tu are cancer, să știi!	62
Lux și Albalux	77
Efectul razelor de lună asupra galoșilor de gumă.....	85
Canada la 18 ani	92
Canada sălbatică	99
Cu fiecare moarte din viața mea, am mai îmbătrânit puțin	110
Am vândut cărți și m-am îmbogățit	119
Amatoarea ciclistelor amatoare.....	126
Un an sabatic în Doamna Ghica.....	139
M-am mutat la Malta cu 20 de dolari americani, căpătați în aeroport	149

Ajutor de la ajutoare. Parcurs în viață cu noroc ...	154
Am venit să te cunosc	159
Mi-am făcut și testul ADN.....	166
Monica, Lunița și Ramona.....	174
Acum 37 de ani.....	186
Epilog. Dincolo de ceea ce se vede strălucitor stă realitatea	193

Mama, cel mai tare fenomen din '64 încoace

Acesta nu este un capitol oarecare, pentru că nici mama mea nu este o oarecare.

Acest capitol nu are cum să fie scurt, concis și tehnic, pentru că nicio mamă nu este clădită astfel. Ea este o poveste continuă, ce te surprinde de-a lungul procesului în care devii adult, și scoate la iveală trăsături ale ei – ale mamei – pe care nici nu le știai.

Adică, te maturizezi și vezi ceea ce nu vedeai atunci când erai mic.

Copiii întâi cunosc, iubesc, urăsc, se răzvrătesc, judecă, pleacă, țipă să se facă auziți și înțeleși. Iar plecați fiind de acasă, se lovesc de ceea ce le zicea mama, cuvânt cu cuvânt.

Apoi, au alte stări. Copiii deveniți adulți caută atent cuvântul mamei, întreabă de ce și când se va termina (durerea în dragoste, de cele mai multe ori), încep să zică *mama avea dreptate!*, înțeleg, nu mai judecă, se întorc și ar vrea să stea mai mult, dar nu se mai poate.

Copiii au deja o viață clădită altundeva.

Sună an de an pentru rețeta aia de cozonac și pentru câtă sare se pune la murături sau pentru câtă apă se pune la ciorbă.

Ei bine, mama mea este, așa cum am mai spus deja, un fenomen.

Habar nu avea ea, când s-a născut în iunie '64, că va fi nucleul unei povești, scrisă chiar de propria-i fiică, la 60 de ani distanță.

Povestea scrisă în Malta.

Oricine ar trebui să știe să-și pună mama în cuvinte, cu riscul ca acestea să fie cele mai siropoase, lacrimogene și poate chiar dureroase. Nu contează. E despre mama. Se acceptă.

Mama mea s-a născut în luna iunie, într-un sat românesc foarte puțin cunoscut pe harta României - Dâlga.

Cu părul șaten deschis, cu ochii verzi, cu zâmbetul prezent mereu pe buze.

La doi ani de la nașterea sa, i s-a mai făcut un frățior. Și el tot cu ochii verzi, doar că nu atât de blond. Iar la alți doi ani distanță, bunica mea mai face o fetiță, tot blondă, dar cu ochii albaștri.

Trei frați vor crește apoi ca unul.

Viața nu le va fi ușoară nicicum, fapt pe care aveau să-l afle mai târziu în viață.

Au crescut frumos, educați, curați, disciplinați din cale-afară de către mama lor. Din povestirile mamei, înainte de Crăciun și de Paște, îi puneă pe toți trei să țină post o săptămână.

Pesemne să se bucure și ei mai mult de dulciurile făcute în casă.

Îi puneă apoi să frece la cremele de prăjituri – unt sănătos, zahăr, cacao și alte minunății – fără ca nici măcar să guste.

Dacă gustați, jar mâncați!

Nu gustau.

De frică!, îmi zicea mama mereu.

Ne era frică, pentru că ne cârpea.

Iar eu pufăiam când auzeam. Mă mai prindea și cu telul în gură, în timp ce lingeam crema, pentru că se întâmpla să îmi povestească atunci când trebăluiam amândouă la dulciuri de sărbători.

S-o crezi tu că nu gust!, îmi ziceam toată mândră.

Ba chiar mănânc!, să-i demonstrez și mai tare lipsa mea de supunere.

Era degeaba oricum, mama nici măcar nu mi-o ceruse. Nu o impresionam.

Bunica mea a fost o femeie aprigă, severă și ținea foarte mult la reguli. Toate acestea erau îmbinate frumos cu o inimă bună și caldă.

Apăi, cu trei copii, dacă nu ai rigoare și disciplină, mă gândesc că nu ai cum să stăpânești atâta energie.

La 12 ani, mama mea își pierde mama. Bunica mea moare în urma unui cancer de colon la vârsta de 31 de ani.

Bunica mea era mai tânără decât sunt eu acum când murea și lăsa în urmă trei copii de 12, de 10 și de 8 ani.

Înfiorător pentru o mamă să își lase copiii într-o lume în care ea nu va mai fi.

Lasă în urmă și un bărbat, pe bunicul, care nu a știut ce să facă pentru acești trei copii. Și el, la rândul său, se bucura de privilegiul de a fi îndrăgit, iubit și îngrijit de o femeie – mama copiilor săi.

Când îți moare un părinte, ești împins cu mânie în viața de adult, însă cu hainele încă mici pe tine.

În haosul creat de adulți după moartea mamei lor, rămân în grija bunicilor toți trei, iar tatăl lor se recăsătorește cu o altă femeie, mamă pentru alți doi copii.

Mama și frații ei nu s-au adaptat la stilul altei mame; ei știau doar de mama lor, de grija ei exagerată, de disciplină, de reguli, de conduită.

Acolo nu le era prielnic. Nu erau iubiți.

Rămân ei trei, ai lor, cu grija ce și-o vor purta mereu. Și-acum și-o poartă.

Rămân în casa părintească.

Își continuă studiile toți, merg la școală, învață.

Ce-a fost în sufletele lor, doar ei știu.

Am aflat și eu acum, când mai pun întrebări către mama și către unchiul, despre ce și cum a fost atunci, și-i văd cum ochii lor verzi se umezesc instant și rămân fără glas.

Mai zice mama cu nostalgie:

Mama ar fi avut acum 70 și ceva de ani. Ce bine dacă trăia, ce bine să o fi avut aproape, nu mai făceam eu ce-am făcut...

Nu o întreb ce, pentru că știu la ce se referă. Nici nu o judec, pentru că și eu sunt om mare acum și am înțeles. Am trecut de faza de judecată.

Și brusc, o văd apoi că râde cu toți dinții și introduce „subtil” o glumă, să se descrețească.

Mama nu are timp de d-astea. Și cred că nici chef.

La vârsta de 16 ani, mama mea rămâne însărcinată.

Naște copilul la 17 ani, într-o zi geroasă de ianuarie.

Colegele din camera de cămin se alarmează în jurul ei, ea ținându-se de burtă, și-i spun să meargă la gastroenterologie. Spitalul era la două minute de internat.

În durerile pe care le avea, își găsește energia și le spune direct:

Duceți-mă la maternitate, că nasc!

Consternate, îngrozite, șocate, colegele nu mai știu ce să facă sau ce să creadă, mai degrabă.

Mama a fost acolo, cu ele în cameră, atâtea luni. Ele ar fi știut, ar fi văzut cum creștea, cum se îngrășa mama, nu avea cum să le fi scăpat...

Ei bine, nu a știut niciuna.

Eu când sunt gravidă nu mă îngraș. Nici la tine nu am fost grasă și nici la frate-tu mai mic. La tine doar mi-a fost rău de era să mor. Erai de-atunci pretențioasă, nu puteam să mănânc nimic. Dar nu mă îngraș..., îmi zice mama mereu, în caz că mă gândesc cum voi arăta eu ca femeie însărcinată.

A mai apărut un copil în viața unui copil.

Tatăl copilului se retrage din context, fiind influențat de părinți.

Mama îl crește pe fratele meu împreună cu cei doi frați ai ei, unchiul și mătușa, în casa din satul natal. Își termină studiile la seară, dar și le termină.

Copilul crește, din mâini iubitoare în alte mâini iubitoare, înconjurat de tinerețe, de energia adolescentină, de glume, de hăinuțe făcute de mama.

Mâinile mamei sunt iscusite. Fac de toate. Întâi de nevoie, apoi de plăcere.

Acum, dacă nu știe ceva, caută pe net.

Imediat găsesc pe net ce vreau. Are Jamila niște rețete mișto!, și-mi arată smartphone-ul ei performant.

La cinci ani distanță îl întâlnește pe tata și apar eu pe lume și-apoi și frate-miu mai mic.

Cunoșteam încă de copilă povestea că frate-miu mai mare nu e frate-miu bun, ci doar de mamă. Am dat explicația asta de m-am săturat. Inutilă, de altfel. Acestea nu erau nici pe departe problemele copiilor, ci ale adulților.

La câțiva ani distanță, sora mai mică a mamei moare într-un accident de mașină și rămân doar ea și unchiul meu. Avea 24 de ani când a murit.

Își îngroapă sora mai mică în ziua de Crăciun. Se rupe acest trio, acest lanț uman de forță și de virtute.

Dar se face mai puternic; și mai puternic, de fapt. Puterea vine deseori din suferința dusă la extrem, trăită și experimentată de oameni fără voia lor.

Mama continuă să trăiască așa cum știe ea mai bine: cu jovialitate, cu dârzenie, cu încredere, cu umor, mult umor, cu sarcasm, cu toleranță și cu multă iubire.

În câțiva ani, unchiul meu decide că nu-i mai place România și pleacă să-și caute și să își facă rostul său.

Se stabilește în Canada, își clădește o familie, un business și o ajută pe mama constant. De la distanță reușesc să mențină o relație de frate – soră cum nu cred că am mai văzut.

O legătură clădită pe ani de suferință, de necaz, de prea multă moarte prezentă în viețile lor tinere.

Dar ei se iubesc mai mult și mai mult.

Mama cu tata conchid apoi că apartamentul în care stăm, de doar două camere, este prea mic pentru noi, că ne „strânge”. Eram cinci suflete în două camere.

Construiesc apoi o casă, își clădesc cu mâinile lor casa din pământ, se mută și părea că se va așeza totul în jurul lor.

La niciun an de la mutarea în noua noastră casă, aflăm că tata are cancer și că doctorii i-au zis patru ani.

Patru ani au fost. Cum au fost aceștia, am scris într-un alt capitol.

Doar că în acei patru ani mama se ducea ușor, ușor, dar și tinerețea ei odată cu timpul și cu necazurile.

Încă zâmbea, încă făcea glume, încă ne făcea să râdem, încă făcea prăjituri și noi frecam la creme cu lingura de lemn pe lângă ea și de-abia așteptam să zică: „Gata, poți să lingi tu, restul nu-mi mai trebuie.”.

Era bătaie pe lingura aia.

Mama rămâne apoi văduvă la 38 de ani, singură cu trei copii.

După moartea tatei, mama alege singurătatea. Timp de opt ani a făcut revelionul singură acasă. Niciodată nu o prindea miezul nopții. Nici acum nu o prinde, căci i se face repede somn și nu ar refuza un asemenea deliciu.

Refuză orice prezență străină, orice interacțiune, orice alt bărbat. În anii de singurătate se reconstruiește, întinerește și își acordă grija de care avea nevoie după cei patru ani în care am avut în casă un bolnav de cancer.

Până într-o zi...

Într-una din zile, zi însorită și senină, în drumurile ei prin oraș, dă nas în nas cu trecutul – Liviu, una dintre iubirile ei de la 20 de ani.

Dac-ai ști tu de când îl evit eu pe stradă pe Liviu. Dar acum soarele-i de vină, că nu am văzut cine venea din față.

Mama văduvă, Liviu singur, aleg să reia ce-au lăsat la tinerețe în urmă. O relație terminată brusc, fără explicații.

Nu că i-ar fi oferit mama prea multe explicații acum.

Liviu a intrat în viața noastră cu blândețe, cu bun-simț, cu umor și educație aleasă.

În vizitele mele acasă, căci locuiam deja la București pe atunci, Liviu se agita să-mi facă papornițe de cărat la București, cu de toate. Meteahna celor din provincie: să care la București bunătați de la țară.

I-ai pus lu' Ștefăniță dulceață, că am făcut din aia de căpșune?

Îmi umpleau portbagajul cu de toate și cu iubire. Ieșeau la poartă după noi și stăteau până treceam de colțul străzii cu mașina.

Mă uitam după ei, râdeam și-mi ziceam în gând: „Hai, gata, mai intrați și voi în curte, ce-atâta drăgălășenie?”.

La o vizită normală de sfârșit de săptămână și la aceeași rutină de petrecut copiii la poartă, m-am uitat la ei și-am observat că Liviu voia să ne și îmbrățișeze de rămas bun.

Nu am fost vreo iubăreață în viața asta și cu greu îmi manifest afecțiunea în îmbrățișări și gesturi calde. Eu știu să am altfel grijă de oameni.

Am ales atunci să nu îl îmbrățișez, ci să continui să merg spre mașină, dar cu un gust amar. Atunci nu știam de ce, însă acum știu prea bine.

Am plecat cu acest gând că nu am făcut-o, că nu l-am pupat și nu l-am îmbrățișat de rămas bun, gând ce mă doare și-acum.

A doua zi, mama mă sună să-mi spună că Liviu e în comă la spital.

Cum așa, când?

Pur și simplu, a căzut din picioare. A zis că-i este rău și s-a topit pe picioare.

La câteva zile, moare Liviu. Nu s-a mai trezit din comă, cu toate încercările pline de disperare și de speranță ale familiei.

M-am dus din nou acasă pentru a vedea, în aceeași cameră, un alt bărbat mort în casa noastră.

Am pierdut atunci orice sens al materialului în această viață. Am ales să nu mai adun, să nu mai strâng, să nu mai pun deoparte nimic. Atunci am înțeles ce este viața. Că ea, viața, ne este dată să fie trăită, nu întrebată, nu materializată în nimicuri, ci trăită.

Mama era în continuare ea.

Rănită, mâhnită, ruptă în bucăți, dar nimeni nu vedea. La mama suferința nu se vede fățiș.

Și-a luat apoi, din nou, viața de văduvă de la capăt, de data asta fără să mai piardă timp. Am încurajat-o mereu, am susținut-o.

Nu și-a mai irosit o clipă anii din viață și a ales să-și facă singură fericirea. Așa cum a făcut-o mereu, de fapt. Mama este cu siguranță autorul vieții ei, fără influență,

fără a se abate de la ce știe ea mai bine să facă – să trăiască **frumos**.

Cuvintele înșirate în mica povestioară sunt atât de simpliste, încât nu exprimă niciun sfert din efortul suprauman de supraviețuire în asemenea condiții de viață.

Când ai sărit un hop, te gândești că urmează un drum lin.

Viața mamei, pentru mama, nu a știut să-i fie altcumva.

Fericirea și tristețea i-au jucat la aceeași masă.

Acum este bine; excelent aș putea spune. S-au așezat toate cum trebuie, și-a clădit și a terminat atât casa, cât și viața. Și râde în continuare, pentru că știe că nimic nu o poate doborî.

Poate doar o boală haină, dar nu ne gândim la asta.

Mama are 60 de ani și nu ia niciun medicament. Nimic.

Între evenimentele mai sus menționate se întâmplau și altele, dar nu am avea vreme și spațiu să le încadrăm într-un singur capitol. Poate într-o carte. Poate această carte.

Nu am să concluzionez acum, afirmând că trebuie să îi îmbrățișăm pe cei dragi mereu, să-i iubim, să-i prețuim, căci sunt sigură că asta se întâmplă deja și fiecare știe cum să-și manifeste afecțiunea.

Iar procesul de afișare a afecțiunii este unul personal și fiecare o face cum simte. Dar încă mă mai doare că nu m-am întors să-l iau în brațe pe Liviu.

Am să las aici, la final, și o urare scrisă de ziua mamei, în 2020. O urare ludică, ce i se potrivește cel mai bine omului care este mama și pe care eu l-am descoperit acum 37 de ani.

De atunci, m-am ales cu cel mai bun prieten.

Urare pentru mama, de ziua ei

Omagiile se aduc cel mai adesea persoanelor decedate, din dorința de a ne mai agăța de amintiri, de trăiri și de ceea ce ne lega de cel mult regretat.

Azi e ziua mamei și e bine merci, acasă, probabil cu niște treabă la găini. Are veșnic treabă la găini sau în solar. Oricine ar fi invidios pe găinile alea, la cât timp petrece cu ele.

Mama s-a poziționat de-a lungul anilor mai mult ca cel mai bun prieten, decât ca o mamă. Ne-a și recunoscut de mai multe ori că nu a cochetat așa de mult cu ideea de a avea copii, dar că s-a întâmplat. Întâmplarea face că a născut trei...

Mama făcea trei feluri de mâncare deodată și parcă nici focul de aragaz nu ținea pasul cu ea.

Când eram mici, o vorbă de ocară des folosită era „Mi-ați mâncat 50 de ani din viață!”. După niște ani și puțină matematică, nu-mi ieșeau calculele. Ea avea pe atunci undeva la 30 și ceva de ani.

De la mama știu niște cuvinte precum: „geamlâc”, „langa balanga”, „feștilă”, „malagambe”, „tarantele”, „caraghioslâc”, „lăghiți”, „acareturi”.

Tot legat de cuvinte, are capacitatea să le „mutileze” pe unele, spre amuzamentul propriu și al nostru: „scârțomârță” (scorțișoară), „nucă de cocomârlă” (cocos).

Legat de găini acum. Este singurul om care poate trezi găinile, iar nu invers. Se culcă deseori la ora 08:00 și se trezește începând cu orele 03:00-04:00 dimineața. Când se trezește la 06:00, consideră că și-a pierdut ziua și că, o citez, „Aveam o grămadă de treabă de făcut!”.

Aproximările ei de ore sunt total anapoda. Când eram elevi și weekendurile erau pentru mai mult somn, ne trezea în țipete, zicând că este aproape ora 12:00 și că dormim mult. De fiecare dată era ora 08:30. Nici acum nu o cred când zice ora, mai ales dimineața.

Ne-a crescut mai mult singură și pot să spun că nu ne-a lipsit nimic. Cel puțin, nu ceva de care să fi simțit nevoia atunci. Dacă nu aveam brad, împodobeam o creangă și veselie ei era aceeași. În timp ce împodobeam,

cânta „Gingăl bels, gingăl bels, la la la la la!”. Și-acum face la fel.

Nu zice că a despodobit bradul, ci „Am dat jos gingăl belu, gata!”.

A venit o singură dată la ședința cu părinții, în clasa a cincea. Atunci a auzit că învăț bine, dar că mă bat cu băieții și că nu se cade pentru o fată să facă asta. De-atunci n-a mai venit la ședințele cu părinții.

A îngropat doi bărbați până acum. Zic până acum, căci nu se știe. Pe tata și, la opt ani distanță, pe Liviu – un alt om care ocupă un loc important în viețile noastre.

În rest, este cel mai jovial, gălăgios, spectaculos, muncitor, bun nativ și tolerant om pe care-l cunosc.

Ar fi multe de spus despre mama, căci, în 58 de ani, a reușit să facă și să construiască multe.

Mama este omul pe care îți dorești să îl ai în preajmă. Mama are soarele cu ea și-atunci când e înnorat. Mama când zice că face, jumătate din treabă este deja făcută. Mama știe să facă vin. Unul dintre cele mai bune vinuri pe care le-am băut. Știe să facă și țuică, dar aia nu mă interesează. În fiecare an zice că nu mai face gemuri, compoturi și zacuști, că e cămara plină. În fiecare an se dezice, uitând parcă ce a zis cu un an în urmă. Mama face rebusuri din acelea grele și e maestră la Tetris. Mama taie găini și rațe, ca să facă mâncare, pentru că nu poate aștepta după niciun bărbat să facă asta. Niciodată.

Mama nu are niciun fir de păr alb, nu ia niciun medicament, nu are celulită și-și face săptămânal măști cu argilă în care pune lămâie sau apă de castravete.

Mama are job de luni până joi, iar în restul timpului are găini, rațe, câini, solar, cămara plină, fructe în pomi, minimum 10 pisici, roșii ce trebuie făcute bulion, alune, smochine care se coc și „e păcat de ele să le las să se strice”.

Dacă te sună, nu te întreabă ce-ai mâncat tu. Nu, te întreabă dacă ai făcut mâncare la căței și dacă găinile au apă și boabe.

Poate adormi vorbind cu tine, fără nicio rușine. „Mie dacă mi-e somn, mă culc.”

Ne-am auzit de multe ori „Dacă nu vă aveam pe voi, eram pe Coasta de Azur cu flori la gât...”. Nu ne-am supărat niciodată.

Nu ne-a impus, obligat, forțat, certat cu nimic.

La întrebările mele ca „De ce nu au existat reguli?” sau „De ce m-ai lăsat să am iubit de la 16 ani?”, răspunsurile îi erau „Am avut încredere în tine.”.

Acum știu că încrederea a însemnat cea mai mare responsabilitate, „îmbrăcată” frumos în ideea de libertate.

Nu am scris toate astea să mă laud, ci să-i amintesc doar cât e de importantă. Și azi, de ziua ei, să-i spun că știu toate acestea despre ea și chiar mai mult, mult mai mult.

La mulți ani, coană! La mulți ani, femeia fantastică!
La mulți ani și uită-te câte ai reușit să faci și cine ești.

Steluța, mama mea, femeia fenomen!

Asta a fost doar o bucățică.

Cartea întreagă te așteaptă cu și mai multe povești spuse direct, fără filtru. Despre viață, așa cum e ea – cu râs, cu plâns, cu praf sub covor și lumină dincolo de el.

Vezi cartea completă aici: www.sarina.ro

Ne vedem între pagini?